HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מתני' [א]הריני נזיר כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים הרי זה נזיר עולם ומגלח אחת לשלשים יום רבי אומר אין זה מגלח אחת לשלשים יום ואיזהו מגלח אחת לשלשים האומר הרי עלי נזירות כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים [ב]הריני נזיר מלא הבית או מלא הקופה בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נזרתי נזיר ל' יום ואם אמר סתם נזרתי רואין את הקופה כאילו היא מלאה חרדל ונזיר כל ימיו [ג]הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני אומדין כמה ימים מכאן עד מקום פלוני אם פחות מל' יום נזיר ל' יום ואם לאו נזיר כמנין הימים הריני נזיר כמנין ימות החמה [ד]מונה נזירות כמנין ימות החמה אמר רבי יהודה מעשה היה כיון שהשלים מת: **גמ'** רואין את הקופה כאילו מלאה חרדל ונזיר כל ימיו ואמאי וליחזייה כאילו מלאה קישואין ודלועין ותיהוי ליה תקנתא אמר חזקיה במחלוקת שנויה ור"ש היא דאמר אדם מכניס את עצמו לדבר שספיקו חמור מודאי דתניא [ד]הריני נזיר ע"מ שיהא בכרי זה מאה כור והלך ומצאו שנגנב או שאבד ר"ש אוסר [ה]שספק נזירות להחמיר ר' יהודה [ח]מתיר שספק נזירות להקל רבי יוחנן אמר אפילו תימא רבי יהודה התם לא נחית ליה לנזירות הכא נחית ליה לנזירות במאי לסלוקיה מיניה אמאי לא ליחזיה לקופה כאילו מלאה קישואין ודלועין ותיהוי ליה תקנתא [ט]הא ס"ד נזירות הוא דקביל עילויה

דר'

מתני' האומר הריני נזיר כשער כו'. [א][דאמרינן] נזירות כשער ראשו קבל עליו והרי זה נזיר עולם לפי שמערות ראשו מרובין משני חייו ויהא מגלח כל ימיו אחת [ב]בסוף שלשים ויביא קרבן: **רבי אומר אין זה מגלח אחת [ג]לשלשים.** והאי דקאמר (א) כשער ראשי חדא נזירות אריכא קבל עליו כשיעור שער ראשו ואינו יכול להשלימה ואינו מגלח לעולם: **אלא איזהו שמגלח אחת לשלשים יום זה שאמר הרי עלי נזירות כשער ראשי.** דהואיל ואמר (ב) עלי נזירות משמע דקא מפליג בין נזירות לנזירות ויהא מגלח בסוף כל שלשים ומביא קרבן: **בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נזרתי הרי זה נזיר שלשים יום.** ותו לא. והא דאמר מלא הבית משמע כאילו אמר אריכא לי מילתא כמלא הבית או כמלא קופה: **ואם אמר סתם נדרתי.** נעשה כאילו אמר מלא חרדל ונעשה כל ימיו נזיר דאמרינן נזירות כמנין גרעיני חרדל שבו קבל עליו ואין להם הפסקה כל ימיו: **גמ' ואמאי וליחזייה.** להאי קופה כאילו מלאה קישואין ואי מחזקא מינייהו י' נימא די' [ד]נזירות של שלשים שלשים קבל עליו: **ותיהוי ליה תקנתא.** אחר אותם עשרה [ה]נזירות לשתות ביין: **אמר חזקיה במחלוקת שנויה.** דאיכא מאן דסבירא ליה (ג) [ו] כוותיה ומתני' [ז]לא תני הכי: **ר"ש היא דאמר אדם מכניס עצמו לדבר שספקו חמור [ח]מודאי.** דאילו נזיר ודאי מגלח ומביא קרבן ונאכל ואילו על ספיקו לא מצי [ט]מגלח דהכי מפרש באלו מותרים במסכת נדרים[ז]: **הריני נזיר כו' ר"ש אוסר.** שחייב בנזירות [י]דהואיל דהוי ספק אי הוו ביה מאה כור אמרינן דהוי ביה ודאי מאה כור וליהוי נזיר שכל ספק נזירות להחמיר [א] דספיקו בנזיר חמור מודאו [ב] דאילו ודאי שלא היו בו מאה כור לא הוי נזיר השתא דהוי ספק אמרינן דנזיר הוא. הכי נמי במתניתין [כ]דהואיל דספקא הוא דלא ידעינן אי אדעתא דמלאה קשואין אי [ל]בחרדל קאמר אמרינן ביה ספק נזירות להחמיר וכמאן דמלאה חרדל קאמר ואין לו תקנה אבל אליבא [מ]דמ"ד שכל ספק נזירות להקל לדידיה אמרינן רואין אותה כאילו מלאה קשואין: **ר' יוחנן אמר אפילו תימא כר' יהודה.** דהתם טעמא מאי אמר ר' יהודה דספק נזירות להקל דדלמא לא הוו ביה מאה כורין ולא נחית ליה לנזירות כלל ומספיקא לא אמרינן ליה דליהוי נזיר כי היכי דלא לייתי חולין לעזרה לכי משלים נזירותו(ד): **אלא הכא כיון דנחית ליה לנזירות.** אי משום מלאה קשואין אי משום מלאה חרדל נזירות [נ]חיילא עליה ממה נפשך וכיון דנחית לנזירות במאי לסלקיה [ס]מש"ה אית לן למימר דנזירות כמנין גרעיני חרדל קיבל עליו ולעולם כל ימיו יהא אסור ביין: **אמאי לא ניסלקיה נימא דליחזיה כאילו מלאה קישואין.** ולכי משלים ליה נזירות כמנין קישואין שיכולין ליכנס בתוך הקופה ומייתי ליה קרבן [ע]הוי כמסולק ועומד דכלא נחית ליה לנזירות דמי ותיהוי ליה תקנתא: **הא.** לא מלית אמרת [פ]דנזירות קבל עליו:

דרבי

הריני נזיר מלא הבית מלא הקופה. פירוש בית ריקנית או קופה ריקנית [ה]לפנים בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נדרתי נזיר שלשים יום פי' נזירות אחת נדרתי והא דקאמר מלא הבית דאריכא ליה מילתא [כו'] ואינו נזיר אלא שלשים יום: [ואם אמר סתם] נדרתי. רואין הקופה כאילו מלאה חרדל ונזיר כל ימיו לרבנן דלעיל נזירות אחר נזירות ולרבי נזירות ארוך: **מכאן** ועד מקום פלוני פחות[1] מל' יום נזיר שלשים יום. מידי דהוה אאומר הריני נזיר יום אחד דהוי נזיר ל' יום: ואם לאו נזיר כמנין הימים. וכדפריש'[2] לעיל דמיירי כשהחזיק בדרך: **כמנין** ימות השנה מונה נזירות כמנין ימות השנה. דהיינו שס"ה חדשים יהיה נזיר נזירות אחר נזירות ומגלח בינתיים ומביא קרבן כיון דקאמר כמנין משמע נזירות[3] ולא נזירות ארוך: **אמר** רבי יהודה מעשה היה וכיון שהשלים מת. רבי יהודה לסיועי' לתנא קמא קאתי וקאמר מעשה היה וחייבוהו חכמים נזירות הרבה וכיון שהשלים כולו מת: **וליחזייה** כאילו היא מלאה קישואין ודילועין ותהוי ליה תקנתא. אמתני' קא פריך דקאמר רואין כאילו היא מלאה חרדל ואין לו תקנה והוא הדין דמצי למיפרך וליחזי כמאן דמלי בלק ולא נתכוון זה אלא לנזירות אחת [וניקל] עליה וקלת קשה דהיאך ניקל עליה מספק ויש לומר דהתם תנן במסכת טהרות (פ"ד מ"ז) ספק נזירות להקל וא"ת והא לעיל גבי מכאן ועד סוף העולם פריך לחומרא ויש לומר דהתם לא ידע שום לד דמצי למימר לקולא בלישנא דמכאן עד סוף העולם ולפום ריהטא משמע דנזירות קבל עליה מכאן ועד סוף העולם ולכך פריך לחומרא ממשמעות לשונו אבל הכא קס"ד דאין אדם מכניס עצמו לדבר דספקו חמור מודאו שעל ידי ספק יהיה חמור לו מאילו קבל עליו נזירות ודאי כמו שאם בבירור לחרדל נתכוון מונה נזירות אחר נזירות לעולם ומגלח בין כל אחת ואחת ומביא קרבן והשתא דאיכא לספוקי [דלקישואין או] לבלק נתכוון משיגלח פעם אחת שוב לא יוכל[4] עד שיביא קרבן וקרבן אינו יכול להביא דשמא לבלק נתכוון לחד נזירות וקמייתי חולין בעזרה: **שיהא** בכרי זה מאה כור ומצאו שנגנב. ואין אנו יודעין אם היו בו מאה כור אם לאו ר"ש אוסר דספק נזירות להחמיר דחיישינן דלמא היו בו מאה כור ולקמן מפרש תקנתא [ג] לר"ש דאומר[5] קודם שיתחיל למנות ימי נזירותו אם היו בו מאה כור והריני נזיר מדבורי הראשון הנה אשלים נדרי ומביא קרבנותיו ואם לא היו בו מאה כור ואם כן בדבורי לא היה בו ממש הריני נודר בנזיר מעכשיו ויהיה נזיר שלשים יום ויביא קרבנותיו ואין כאן חולין בעזרה כי הוא נזיר שלשים או מכח דיבור הראשון או מכח דיבור השני ואם תאמר ומאי ספקו חמור מודאו הרי הוא נפטר בנזירות אחת ובקרבן אחד כאילו בודאי היו בו מאה כור ויש לומר דיכול לבא לידי חומרא כגון אם נטמא קודם שהתנה דהשתא הוי ספק נזיר טמא ואין לו תקנה דלא יוכל להביא אשם טמא על הספק שלא[6] היו בו מאה כור וקא מייתי חולין בעזרה ואסור ביין ובתגלחת לעולם [דשמא] נזיר הוא ואינו יכול לפטור מנזירותו אם לא בהבאת אשם טומאה וזה אין בא על התנאי אבל נטמא אחר שהתנה אז הוא ודאי נזיר טמא ומייתי אשם טומאה והדר משלים נזירותו: **רבי** יהודה מתיר שספק נזירות להקל. דהוא לא קיבל עליו אא"כ ימצא בו מאה כור וכן במתני' רואין אותה כאילו מלאה בלק ויפטר בנזירות אחת: **אפי'** תימא רבי יהודה התם לא נחית לנזירות כלל. כלומר אין[7] להטיל עליו נזירות דשמא לא היו בו מאה כור: **הכא** נחית לנזירות במאי לסלוקיה מיניה. כלומר במתניתין על כרחין חייב לנזירות אחת ואפילו אי בלק אמר וכיון שירד לנזירות אינו יכול להסתלק כמו שמפרש והולך ופריך אמאי אינו יכול להסתלק ליחזי כאילו היא מלאה קישואין או מלאה בלק ותיהוי ליה תקנתא: דסלקא דעתך דנזירות קביל עליה. כלומר יגלח ממה נפשך לסוף שלשים יום ויביא קרבן דאי חדא נזירות קביל עליה שפיר קמגלח ואי נמי חרדל קביל עילויה מצי לגלוחי אחר שלשים יום דקא סלקא דעתך אי אמר חרדל לנזירות קביל עליה כלומר הרבה נזירות ולא נזירות אחת ארוך וכיון שיגלח לסוף שלשים שוב לא תטיל עליה נזירות לרבי יהודה דמאן לימא לן דחרדל קביל דלמא בלק[8] והשלים נדרו והשתא דמי להביא דכרי דאמר רבי יהודה מתיר ואמאי אינו יכול להסתלק ומשני רבי יהודה סבר לה כרבי [ד] דהאמר[9] (ט)חרדל הך נזירות ארוך קביל עליה ועד יום מותו לא מצי לגלח הלכך הכא ע"כ נחית לחד נזירות אפילו אי בלק קביל וכיון שאתה מורידו לנזירות אפילו לרבי יהודה תו לא מצי להסתלק דשמא חרדל קביל עליה ונדון עד יום מותו נזירות חד וארוך ולא דמי להביא כלל[10] דאינו יורד לנזירות לרבי יהודה:

ורבי

מסורת הש"ס

א) לעיל ז., ב) (ג"ז שם), ג) לעיל ז., ד) [תוס' פ"ב] לקמן לד. נדרים יט. ע"ש, ה) [לקמן יג.], ו) ס"א לא, ז) [דף יט:], ח) נ"ל לפניו, ט) נ"ל חד נזירות,

נוסחת הריב"ן

א] אומרים: ב] נ"ל יום: ג] נ"ל יום: ד] נזיריות: ה] נזיריות: ו] כוותך: ז] דלא: ח] מודאו: ט] לגלח: י] הואיל: כ] הואיל: ל] חרדל: מ] דמאן דמתיר: נ] דחיילא עליה במאי לסלקיה: ס] לסלקיה מיניה הכא אית לן למימר כו': ע] ומייתי ליה קרבן תיהוי ליה תקנתא כצ"ל והשאר ליתא: פ] דנזיריות:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבי אומר וכו' והאי דקאמר הריני נזיר כשער ראשי: (ב) ד"ה אלא וכו' דהואיל ואמר הרי עלי: (ג) ד"ה אמר חזקיה וכו' דסבירא ליה כותיך ומתניתין דלא תני הכי: (ד) ד"ה ר' יוחנן וכו' לכי משלים נזירותו אבל הכא כצ"ל והד"א:

גליון הש"ס

תום' ד"ה שיהא בכרי ולקמן מפרש. דף יג ע"א ולב ע"ב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה הריני נזיר וכו' ר"ש אוסר וכו' שכל ספק נזירות להחמיר דספיקו עכ"ל. נ"ב ואע"ג דספיקו: ב] בא"ד חמור מודאו דאילו ודאי. נ"ב ואילו ודאי עיין א"מ: ג] תום' ד"ה שיהא בכרי וכו' ולקמן מפרש תקנתא. ר"ל דלקמן דף יג ע"א מפרש במתני' תקנתא לר"ש להתנות והך תקנתא שייך נמי הכא. אורח מישור: ד] ד"ה הכא נחית לנזירות וכו' ומשני רבי יהודה סבר לה כרבי דהאמר חרדל נמחקו תיבות דהאמר חרדל ונ"ב דאמר הך כצ"ל:

הגהות התוספות

1. נ"ל אם פחות. 2. נ"ל וכדפירש הש"ס. 3. נ"ל נזירות הרבה. 4. נ"ל לא יכול לגלח (וכן בס"י איתא יכול). 5. נ"ל דיתנה ויאמר. 6. נ"ל שמא לא. 7. נ"ל מספק אין. 8. נ"ל בלק קיבל. 9. נ"ל דאמר חד נזירות ארוך כו'. 10. נ"ל להביא דכרי.

פי' הרא"ש

הריני נזיר כשער ראשי וכו'. הרי זה נזיר עולם ומגלח א' לשלשים יום. כי קיבל עליו נזירות כמנין שער ראשו וכל ל' ול' הוי נזיר בפני עצמו ומגלח בכל יום ל"א ומביא קרבנותיו ובו ביום מתחיל נזירות ואינו שותה יין ואינו מטמא למתים לעולם ולא כנזיר עולם דלעיל דנזיר אבשלום דמיקל בתער דווקא ולא במספרים ופליגי לענין אם מגלח לשנה או לל' יום או לז' ימים ואם רצה אינו מגלח ואינו מביא קרבן אבל נזיר עולם (בתרא) [דהכא] צריך לגלח ולהביא קרבנותיו משלשים לל'. והא מספקא לי אם ירצה לעמוד בנזירותו בלא הבאת קרבן זמן גדול ורק שלא יעבור בבל תאחר על קרבנות שנתחייב אם הרשות בידו מידי דהוה הנזירות שהשלים ימי נזירותו שיכול להשהות קרבנותיו ובלבד שלא יעבור בבל תאחר. או דלמא כיון שקבל עליו נזירות כל ימיו חייב הוא להשלים נזירות זו מיד ולהתחיל אחרת והדעת נוטה כך כיון שכל ימיו הוא מחייב נזירות אין לו לאחר מלהשלים כל מה שיוכל. ועוד יש דין ג' לנזיר עולם אם אמר הריני נזיר ק' שנה או אלף שנים הוא נזיר לעולם ונזירות א' יש לו כל ימי חייו ואינו מגלח לעולם אם לא נטמא כדקתני בברייתא בגמ' אין זה נזיר עולם אלא נזיר לעולם: ר' אומר אין זה מגלח א' לשלשים יום דסבר ר' דנזיר אחד ימים כמנין שער ראשו קבל עליו ואיכא לאיסתפוקי אם יש לו דין נזיר עולם דאבשלום או דין נזיר לעולם ואין נ"ל ספק כיון דנזיר אחת כמנין שערות קבל עלויה חד נזיר הוה כאומר ק' שנה: האומר עלי נזירות

פי' הרא"ש (המשך)

כשער ראשי. דנזירות מופסקות קבל עליו כשער ראשו: אם אמר א' גדולה נזרתי. כלומר נזירות א' קבלתי עלי ונראת לי גדולה כמלא הבית. ואם אמר סתם נזרתי לא היה בלבי אלא מה שידונו חכמים לשוני. ונזיר כל ימיו בגמ' מפרש לה. עד מקום פלוני מפורש למעלה: מונה נזירות כמנין ימות (השנה) [החמה] שס"ה נזירות כמנין ימות החמה ודוקא דאמר כמנין ימות החמה אבל אם אמר כימות החמה חד נזירות קבל עילוהי שנה א' כיון דאית ליה קצותא כדדייקינן לעיל מברייתא דאלף שנה והא דלא דייק מהך מתני' דאמר כמנין הא לאו הכי לא אמרינן נזירות קבל עליה כיון דאית ליה קצותא. משום דאיכא למימר דאתיא (הוא) כרבי או כר' יהודה דסברי דאפילו כשער ראשו חד נזירות קבל עליו אבל לרבנן לא שאני להו בין איכא קצותא לליכא קצותא: ואמאי וליחזייה כאילו היא מלאה קשואים ודלועין. דספק נזירות להקל ולא ימנה אלא אחת כמנין קשואים מלא הקופה ואם היא מחזקת פחות מל' ימנה נזיר א' ואם היא מחזקת מ' או חמשים ינהוג נזירות כמנינם: אדם מכניס עצמו לדבר שספקו חמור מודאי. דסבר ספק נזיר' להחמיר ואפילו בדבר שספקו חמור מודאי מכניס עצמו לכל חומר הספק כגון בהך מתני' שאם ודאי כחרדל היה מגלח מל' לל' ועכשיו שהוא ספק שמא מלאה קשואים קאמר אינו מגלח אלא פעם אחת א' נזירו' ראשונה אם מחזקת הקופה פחות מל' מגלח ביום ל"א ואם מחזקת יותר משלשים מגלח סוף ששים וא' ושוב אינו מגלח כל ימיו דשמא כחרדל קאמר ונזיר עולם הוי ואינו יכול לגלח מל' לל' דשמא בקשואים קאמר ואינו מביא קרבן דהוי חולין בעזרה ואע"ג דעולה ושלמים מצי לאתויי ולהתנות בנדבה חטאת אינה באה נדבה ואינו יכול לגלח בלא הבאת קרבן: ר"ש אוסר שספק נזירות להחמיר ואע"ג דספקו חמור מודאי דאילו היה בו ק' כור היה נזיר ומגלח לשלשים יום ועכשיו אינו מגלח לעולם שאינו מביא קרבנותיו בספק ותימה ולמה ספקו חמור מודאי יאמר אם לא היה בו ק' כור הריני נזיר וי"ל דמ"מ הוא חמור שאם נטמא קודם שאמר תנאי זה אינו יכול להביא קרבן טומאה וכן במתני' יכול לקבל עליו נזירות כמנין חרדל אלא שאם נטמא אחר שהשלים נזירות של קשואים קודם שקיבל עליו נזירות כחרדל אינו יכול להביא קרבן טומאה: ר' יהודה מתיר שספק נזיר' להקל דלא מעייל נפשיה לספק חמור ואינו נזיר כלל שכך היה דעתו שאם לא יוכל לברר הדבר שלא יהיה כדבורו: התם לא נחית לנזירות. כלומר התם לא נחית ליה לנזירות דשמא לא היה בו ק' כור ומספק לא מחתינן ליה לנזיר כי לא היה דעתו ליכנס לספק חמור: הכא נחית ליה לנזירות או של קשואים או של חרדל במאי לסלוקיה מיניה הרי כל ימיו עומד בספק זה והיאך נוכל לסלקו: אמאי לא לחזייה כאילו היא מלאה קשואים ותהוי ליה תקנתא. למה אתה אומר שעומד כל ימיו בספק זה ואין לו תקנה הרי אחר שעברה נזירות של קישואים יכול לגלח דס"ד נזירות של חרדל קבל עילויה ואחר שגילח לנזירות של קשואים נסתלק מספק קישואים ואין עליו עתה אלא ספק חרדל ולא נחת אכתי לנזיר ומספיקא לא מחתינן ליה דספק נזירות להקל.

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"ג מהל' נזירות הלכה יח:
מג ב מיי' שם הלכה יז:
מד ג מיי' שם הלכה ה:
מה ד מיי' שם הלכה ז:
מו ה מיי' שם פ"ב הלכה ט:

מוסף רש"י

הרי זה נזיר עולם. יש לו דין אומר הרי אני נזיר עולם, שמגלח כל ל' יום והוי נזיר כל ימיו (ראמ"ה בשמו). **ומצאו שנגנב או שאבד.** ואין ידוע אם היה שם מאה כור אי לא (נדרים יט.).